

روزه در ادیان

۲۰ مهر / رسالت

علی غیائی

اشاره:

“یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبکم لعلکم تتقون: ای گروه مومنان نوشته شده است برای شما روزه هم چنانکه نوشته شده بر پیشینیان شما، شاید تقوای الهی را بیشه کنید.” (۱)

با توجه به آیه فوق در می‌یابیم که روزه نه تنها در اسلام بر آن تاکید گشته است بلکه در ادیان آسمانی و کتب آنها نیز موکداً بر این مطلب تصریح گشته است. اما در این میان سنوالی جلوه‌گر می‌شود که آیا آنها نیز چون ما روزه گرفتند و به طور کلی کیفیت روزه برای آنها چگونه بود؟ حال مختصراً به ذکر چند مورد می‌پردازیم:

۱- روزه در دین یهود:

دین یهود از جمله ادیانی است که روزه در آن دچار تحریفات بسیاری گشته است که به سادگی نمی‌توان از آن گذشت. در تفسیر فخر رازی آمده است:

“خداوند روزه ماه رمضان را بر یهود و نصاری فرض کرد. ولی یهود روزه این ماه را ترک کردند و به گرفتن یک روز از روزه از ایام سال اکتفا کردند و به گمان آنها، آن روز همان روزی بوده است که فرعون در آن روز غرق شده است.” (۲)

اگر قائل به قیاس میان احکام روزه در دین یهود و اسلام گردیم تفاوت‌های کلی، اساسی و بسیاری را در می‌یابیم. البته ذکر این نکته لازم است که یهودیان دارای ۲ نوع روزه واجب در سال می‌باشند که بدین ترتیب است:

نوع اول که تحت عنوان روز کیپور و در روز عید قربان به عنوان کفاره گرفته می‌شود، از ساعت ۵ بعدازظهر روز دهم ایلول تا ساعت ۷ بعدازظهر روز بعد ادامه دارد و مدت آن ۲۶ ساعت است.

نوع دو در روز محرم، روز شهادت ذکریای نبی و خراب شدن بیت‌المقدس است که از ساعت ۹ بعدازظهر تا عصر دهم ماه آب انجام می‌گیرد.

روزه‌های مستحب زیادی در دین یهود برقرار است که مهمترین آنها روزه استریا به زبان کلیمی روزه پوریسم است و برخی از روزه‌ها را خاخامها تعیین نموده‌اند.” (۳)

البته باید اذعان داشت که روزه موجود در اکثر ادیان چون دین یهود، مسیحیت و... همان روزه‌ای که پیامبرانشان دستور داده نمی‌باشد. بلکه خاخامها، کشیشان، اسقف‌ها و... صورت اولیه را به کلی تغییر داده‌اند. البته بحث در این باب مجال تفسیر و توضیح بیشتری را می‌طلبد.

۲- روزه در دین نصارا:

همانگونه که توجه به کیفیت معنوی روزه لازم‌الاجرا می‌باشد، توجه به کمیت آن نیز باید رعایت گردد. در دین نصارا این ۲ عامل تا بدانجا دچار تغییر و دستخوش گشته و اهمیت خود را از دست داده است که پادشاه کشور احکام آن را تغییر می‌دهد! در تفسیر فخر رازی آمده است:

“نصارا ماه رمضان را روزه می‌گرفتند و چون مواجه با فصل گرمای شدید شدند فصل آن را تغییر داده و به ماههای شمسی انتقال دادند که ثابت باشد و با تابستان مواجه نگردد و برای این تغییر ده روز به آن اضافه نمودند.

آنگاه سلطانی آمد و برای مشکلی هفت روز روزه نذر کرد. نصارا آن هفت روز را به آن اضافه نمودند. پادشاه دیگری سه روز به آن اضافه نمود که بدین ترتیب مجموع روزه اهل نصارا ۵۰ روز شد. (۴)

نکته بسیار مهمی که به وضوح و روشنی می‌توان از این عبارات به دست آورد این است که اینگونه از روزه‌ها دارای هیچ‌گونه مشروعیت و مقبولیتی نمی‌باشد. چرا که علاوه بر بعد کیفی، بعد کمی آن نیز نه توسط پیامبران بلکه توسط پادشاهان، خاخامها و...

۱۵۴۵

دچار تغییرات و تحولات بسیاری گشت و بدین جهت ثبات و استواری خود را از دست داد.

۳- روزه در انجیل:

حضرت مسیح(ع) در انجیل روزه درمانی را به عنوان عامل مهمی جهت ریشه کن کردن بیماریها ذکر می فرماید. چنانکه آمده است:
"جنس مرض جز به دعا و روزه بیرون نمی رود." (۵)

آیه مذکور که اشاره به شفا دادن جوان مصروعی از جانب مسیح و از طریق روزه درمانی دارد نشان می دهد که روزه درمانی سابقه ای طولانی دارد. همچنین در عبارت دیگری احکام صائمان را تشریح می کند:

"چون روزه دارید مانند ریاکاران ترشو مباحثید. زیرا ریاکاران صورت خویش را تغییر می دهند تا در نظر مردم روزه دار بنمایند. لیکن تو چون روزه داری سر خود را تدهین و روغن مالی کن و روی خود را بشوی تا در نظر مردم روزه دار نمایی بلکه در حضور خدایت که در نهان است و خدای نهان بین تو را آشکارا جزا خواهد داد." (۶)

نکته قابل توجه اینکه در کتاب اصول و فروع دین مسیحی روزه گرفتن از جمله عباداتی است که از آن به گونه تخییر نام برده شده است و در چندین جای اناجیل اربعه و رسالات از روزه گفتگو شده ولی به عنوان واجب و تکلیف جهت نشده است. (۷)
با توجه به توضیحات فوق مشخص گشت که خداوند با اعطای روزه به مسلمانان "که علاوه بر بعد کیفی بعد کمی آن نیز قابل توجه است" چه لطفی را در حق ما نموده است. به گونه ای که نمی توان هیچ شبهه ای را بر آن وارد ساخت.

۴- روزه در دین عیسی(ع):

روزه در دین عیسی(ع) به طور کلی دستخوش تحریف گشته و این دین در مقایسه با ادیان دیگر در معرض خطر بیشتری قرار گرفت.

این امر بدان علت است که مذهب فوق دارای شعباتی بوده و هر یک از این شعبه ها دارای روش و طریقه ای مخصوص در روزه می باشد. بدین ترتیب هر فردی از هر شعبه ای که باشد احکام روزه را بر طبق تمایلات اغراض و گرایشهای خاص خود تفسیر، توضیح و تغییر داده و به آن عمل می کنند.

حال به نمونه ای از این تعارضات اشاره می کنیم:

در کلیسای یونانی هر هفته روزهای شنبه و چهارشنبه و چهل روز قبل از میلاد مسیح(ع) و چهل روز قبل "عید فصح" از "عید تثلیث" تا تولد "سن پیره" از اول ماه اوت تا شانزدهم آن روزه می گیرند.

در کلیسای کاتولیک در ایام "چله کارم" به استثنای روزهای یکشنبه و "در کترتان و ویزیلها" و شبهای برخی از اعیاد روزه گرفته می شود.

پروتستانها نیز "به استثنای "آنگلیکانها" تمام دستورات روزه را لغو کرده اند. "فریسیها" نیز در هفته دو روز روزه می گیرند. (۸)
بدین ترتیب هر آیین و مذهبی دارای روش و متد خاصی در زمینه روزه می باشد که به گونه اختصار به ذکر آنها پرداختیم.
پی نوشتها:

۱- قرآن کریم، بقره، آیه ۱۸۳

۲- تفسیر فخر رازی، ج ۵

۳- موسوی راد لاهیجی، سیدحسین، روزه درمان بیماریهای روح و جسم، انتشارات اسلامی، قم، ۱۳۷۷

۴- تفسیر فخر رازی، ج ۵

۵- انجیل متی، باب ۱۷۰، آیه ۲۱

۶- همان، باب ۶، آیه ۲۶

۷- اصول و فروع دین مسیح(ع)، مجموعه سخنرانیهای ماه مبارک رمضان.

۸- لوقا، ۱۸-۱۲